

การกำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดชัยนาท
The Design and Development of Tourism Route for Nine Temples Merit Making
in Chainat Province

อภิญา เงินดี¹, สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล²,
Apinya Ngeundee, Suchinchayun Petnil,
รัชต์ดา กล้ารักษ³, บุญกร สมักรเขตการณ์⁴,
Rachda KLumruk, Buskorn Samaketkarn,
กฤษดา ดอกพุด⁵
Kritsada Dokpoot
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการไหว้พระ และเพื่อพัฒนาเส้นทางไหว้พระ 9 วัดของจังหวัดชัยนาท ใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการณ์และแบบบันทึก ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ เจ้าอาวาสและกรรมการวัด แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าชาวกรุงเทพฯ ที่ชอบแบบสำรวจ มีความต้องการไหว้พระ 9 วัดที่จังหวัดชัยนาท คือไปไหว้หลวงปู่ศุข รองลงมาเกจิอาจารย์ต่างๆ และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร ส่วนเจ้าอาวาสและกรรมการวัดยินดีต้อนรับสาธุชนจากทั่วสารทิศในการมาไหว้พระรวม 9 วัดคือ วัดเทพศิรินทราวาส วัดพิชัยนาวาส วัดมหาธาตุ วัดพระยาแพรก วัดพระแก้ว วัดปากคลองมะขามเฒ่า วัดธรรมามูลวรวิหาร วัดป่าเจ้าพระยา และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร ด้วยการปิดทองไหว้พระ ทำบุญใส่บาตรพระประจำวัน รับน้ำพระพุทธรูป แม่เตตาและตั้งอธิษฐานจิต

คำสำคัญ : 1. การกำหนดเส้นทาง 2. การไหว้พระ 9 วัด 3. การทำบุญ

¹ดร. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท

²ดร. มหาวิทยาลัยปทุมธานี

³อ. โรงเรียนครูประชาสรรค์ จังหวัดชัยนาท

⁴อ. โรงเรียนครูประชาสรรค์ จังหวัดชัยนาท

⁵ข้าราชการ สำนักงานการกีฬาและการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท

Abstract

The research paper surveys the demand of temple tourism and develops the tourism route to make merit in 9 temples in Chainat Province. The research employs survey, in-depth interview, observation and record tools. The key informants are abbots and committee members of the temples. The result of content analysis concludes that Bangkok residents express their demand in 9 temples merit making in Chainat. The first three priorities of their interests are to pay a respect to Luang Phu Suk, then other well-known Buddhist Monks and Wat Phra Barommathatuworaviharn. Nine temples are listed including Wat Thephiranya, Wat Pichainawas, Wat Mahathatu, Wat Prayapraek, Wat Phra Kaew, Wat Pakklong Makhantaow, Wat Dhammamulvoraviharn, Wat Pha Chao Phraya, and Wat Phrabaromthatuvoraviharn. Ways of merit makings involve paying a respect to the Buddha image and applying gold leaves covering, almsgiving to the birthday Buddha Image, sacred watering, chanting of metta and blessing.

Key words: 1.The Development of Tourism Route 2. 9 Temples Worship
3. Performing good deeds

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จังหวัดชัยนาทมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าและน่าสนใจมากโดยเฉพาะการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ศิลปะประเพณี โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา สถาปัตยกรรมอันงามล้ำเลิศ เป็นจังหวัดเล็กๆซึ่งมีวัดมากถึง 258 วัด แต่นักท่องเที่ยวได้ผ่านไปเที่ยวภาคเหนือกันทั้งหมด ไม่แวะเที่ยวที่จังหวัดชัยนาท ทั้งที่ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวได้กำหนดไว้ ประกอบกับกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดเป็นนโยบายให้มีการไหว้พระ 9 วัด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม ดังที่ปรีชา กันธิยะ อธิบดีกรมการศาสนา (2555). ได้เขียน “คำนำ” ไว้ในหนังสือไหว้พระ 9 วัดทั่วประเทศ ส่งเสริมประชาชนไหว้พระปฏิบัติธรรมไว้ว่า กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการเน้นให้คนไทยนำหลักธรรมทางศาสนา มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณภาพ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ กรมการศาสนา มีนโยบายส่งเสริมให้มีการประกอบศาสนกิจในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และสร้างจิตสำนึกให้ธำรงไว้ซึ่งคุณค่าของหลักธรรมในวิถีชีวิต จึงได้ส่งเสริมให้มีกิจกรรมหลากหลายในวิถีชีวิตของชาวพุทธ และได้เห็นว่าการไหว้พระ 9 วัด มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ได้เสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาการเรียนรู้แก่นแท้ของหลักธรรม จากศาสนวัตถุ และศาสนสถาน นำไปสู่การเรียนรู้ศาสนธรรมที่มีคุณค่าต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นการสร้างและเสริมประสบการณ์ทั้งแก่ตนเองและครอบครัว โดยเน้นให้มีการบูรณาการนำกลุ่มเป้าหมายเข้าวัดทำบุญกุศลด้วยการเชิญชวนให้ประชาชนโดย

ทั่วประเทศ ได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีได้ทำบุญ เจริญจิตภาวนา รักษาศีล ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ถือเป็นการเสริมสร้างสติปัญญารักษาศรัทธาอันดีงามต่อพระพุทธศาสนา และเป็นการทำนุบำรุงวัด ในอีกทางหนึ่งด้วย

2. โจทย์วิจัย

มีวัดใดบ้างในจังหวัดชัยนาทที่มีศักยภาพมีความพร้อม และมีความยินดีที่จะให้ประชาชนทั่วสารทิศ มาไหว้พระ 9 วัด

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในการมาไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดชัยนาท
2. เพื่อกำหนดและพัฒนาเส้นทางกรไหว้พระ 9 วัด ของจังหวัดชัยนาท
3. เพื่อศึกษากิจกรรมการบำเพ็ญบุญของแต่ละวัด

4. สมมุติฐานการวิจัย

ความพร้อม และความยินดีที่จะต้อนรับประชาชนที่มาประกอบพิธีการทำบุญที่จังหวัดชัยนาท มีมากกว่า 9 วัด

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 ได้เส้นทางกรไหว้พระ 9 วัด ที่ผ่านการทดลองประเมินผลและการพัฒนาจนสามารถเป็นเส้นทางที่มีประสิทธิภาพและสามารถเดินทางด้วยความสะดวกและรวดเร็ว
- 5.2 ได้คู่มือการไหว้พระ 9 วัดพร้อมทั้งบทสวดมนต์และกิจกรรมการบำเพ็ญบุญของแต่ละวัด
- 5.3 นำผลงานวิจัยเสนอผู้บริหารจังหวัดชัยนาทในการกำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการสร้างงานและอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัด

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยผสม (Mixed Methodology) ระหว่างวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสำรวจสอบถามประชาชนชาวกรุงเทพฯที่กำลังรอขึ้นรถขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (ขสมก.) ที่อุโมงค์ด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ 62 ชุด แล้วนำมาดำเนินการ

วิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม R สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษานวนคติจากเอกสารพระไตรปิฎก หนังสือธรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมทั้งสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูล

พื้นฐาน ซึ่งมีเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการณ์ และแบบบันทึก ซึ่งเครื่องมือวิจัยทุกประเภทได้ผ่านการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยคณะผู้วิจัยพร้อมด้วยที่ปรึกษาได้วางแผนในการกำหนดวัดต่างๆของทุกอำเภอที่คิดว่ามีศักยภาพและมีความพร้อมในด้านต่างๆ จำนวน 20 วัดแล้วได้ดำเนินการออกเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัดต่างๆที่ได้กำหนดไว้ด้วยเครื่องมือวิจัยเหล่านั้น พร้อมได้ทำการบันทึก เทปและถ่ายรูปทางเข้าวัด บริเวณวัด สถานที่ปิดทองไหว้พระ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ กรรมการวัดและผู้เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องนำเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation Method) คือความแตกต่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ความแตกต่างของระยะเวลาในการให้ข้อมูล และความแตกต่างของสถานที่ที่ให้ข้อมูล ผลปรากฏว่าข้อมูลทุกชนิดสอดคล้องกัน และเป็นได้ในลักษณะเดียวกัน ส่วนกับคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีสังเกตการณ์ประกอบกันในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วย นอกจากนี้ยังตรวจสอบเทคนิคและวิธีการเก็บรวบรวมของคณะผู้วิจัยด้วยว่าดำเนินการตามแผนที่วางไว้และเก็บข้อมูลตามความเป็นจริง ทุกคนไม่มีอคติแต่อย่างใด จึงนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยวิธีการอุปนัย (Inductive Analysis) โดยการอ่านจับใจความแบบจำแนกประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันแล้วนำมากำหนดเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงวัฒนธรรม (Cultural Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมแต่ละวัดเกี่ยวกับพิธีกรรมและวิธีบำเพ็ญบุญกุศลในทางพระพุทธศาสนา คือ บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล และบุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา เป็นต้น แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มาเขียนบรรยายและอธิบายตามความเป็นจริง เพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำผลการวิจัยทำเป็นคู่มือการไหว้พระ 9 วัด จังหวัดชัยนาท เพื่อเผยแพร่ต่อไป

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกรุงเทพฯที่ตอบแบบสำรวจจำนวน 62 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.7 มีอายุ 41- 50 ปี มีร้อยละ 40.2 เป็นนักรูทกิจ ยังไม่เคยไปเที่ยวจังหวัดชัยนาท และมีความสนใจมากและสนใจบ้าง ตามลำดับที่จะมาไหว้พระ 9 วัด

7.2 ประชาชนชาวกรุงเทพฯมีความต้องการไหว้พระ 9 วัดที่จังหวัดชัยนาท ได้แก่ ไหว้หลวงปู่ศุข รองลงมาเกจิอาจารย์ต่างๆ วัดพระบรมธาตุวรวิหาร วัดธรรมามูลวรวิหาร วัดมหาธาตุ และวัดพิชัยนาวาส ตามลำดับ โดยทุกคนบอกว่าไปไหว้พระ 9 วัดภายในวันเดียวคือไปเช้า – เย็นกลับ

7.3 วัดที่มีศักยภาพ มีความพร้อมและมีความเป็นไปได้ที่มีความเหมาะสมตามระยะทางและระยะเวลา รวม 9 วัด โดยเรียงจากวัดเทพนิรันดร์ วัดพิชัยนาวาส วัดมหาธาตุ วัดพระยาแพรก วัดพระแก้ว วัดปากคลองมะขามเฒ่า วัดธรรมามูลวรวิหาร วัดป่าเจ้าพระยา และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร

7.4 เส้นทางการไหว้พระ 9 วัดที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พร้อมทั้งมีการทดลองใช้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้เป็นเส้นทางที่เหมาะสมมีดังนี้

7.5 กิจกรรมการไหว้พระ 9 วัด ของแต่ละวัดมีดังนี้

วัดที่ 1 คือ วัดเทพศิรินทราวาส (วัดหนองทาวระภู) อ.หันคา จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทอง-ไหว้พระหลวงพ่อดำ-หลวงพ่อดิ
2. นมัสการหลวงพ่อกฤษิตาไฟ
 1. รับน้ำพระพุทธรมณฑ์
 2. ตรวจสอบดวงชะตาของผู้สนใจ (ถ้ามีเวลา)

วัดที่ 2 คือ วัดพิชัยนาวาส (วัดบ้านเขื่อน) อุโบสถสร้างกลางน้ำ อ.หันคา จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทอง-ไหว้พระหลวงพ่อดิ
 1. ใส่บาตรพระประจำวัน
 2. ถวายสังฆทาน
 3. รับน้ำพระพุทธรมณฑ์
 4. บูชาคาถาพระสีวลี ผู้มากด้วยลาภกาถา
 5. ซื่อสัตย์ค้าตลาดนัดบริเวณวัด

วัดที่ 3 คือ วัดมหาธาตุ อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทอง-ไหว้พระหลวงพ่อดิ
2. ใส่บาตรพระประจำวัน
3. รับน้ำพระพุทธรมณฑ์หลวงพ่อบรม
4. ปิดทองรอยพระพุทธรบาท
5. เสี่ยงเข็มชี
6. บูชาคาถา รัชกาลที่ 5
7. ตีระฆัง
8. ชมเจดีย์กลีบมะเฟือง ซึ่งมีแห่งเดียวในจังหวัดชัยนาท

วัดที่ 4 คือ วัดพระยาแพรก อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ชมเจดีย์โบราณของเมืองทิงดงามตระการตาของเมืองแพรกศรีราชา

วัดที่ 5 คือ วัดพระแก้ว อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทองพระหลวงพ่อบรมที่มีทับหลังพระอิศวรทรงช้างเอราวัณที่มีองค์เดียวในประเทศไทย

2. ชมและเวียนเทียนเจดีย์เหลี่ยมทรงสูงแบบละโว้สมัยทวารวดีตอนปลาย (ราชินีแห่งเจดีย์) หนึ่งเดียวในประเทศไทย
3. รับประทานอาหารกลางวัน

วัดที่ 6 คือ วัดปากคลองมะขามเฒ่า(วัดหลวงปู่ศุข) อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทองไหว้พระหลวงปู่ศุข เทพเจ้าแห่งลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังทั่วทุกสารทิศ มีเวทมนตร์คาถาเข้มขลัง เช่น เสกหัวปลีให้เป็นกระต่าย
2. บูชาและแวะชมจิตรกรรมฝาผนังฝีมือกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
3. เข้าบูชาเหรียญหลวงปู่ศุข และผลิตภัณฑ์ชุมชน

วัดที่ 7 คือ วัดธรรมามูลวรวิหาร อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทองหลวงพ่อธรรมจักร พระพุทธรูปคู่เมืองชัยนาท
2. ใส่บาตรพระประจำวัน

วัดที่ 8 คือ วัดป่าเจ้าพระยา (วัดป่าโคกขาม วัดสาขาหลวงปู่ชา สุภทฺโท) อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทองไหว้พระหลวงพ่อใหญ่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา
2. ให้อาหารปลา

วัดที่ 9 คือ วัดพระบรมธาตุวรวิหาร อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท

กิจกรรม พิธีกรรม วิธีการบำเพ็ญบุญกุศล

1. ปิดทองไหว้พระ
2. นมัสการ, เวียนเทียนรอบเจดีย์ พระบรมธาตุ
3. บูชาคาถาสมเด็จพระพุฒาจารย์โต
4. ชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ภายในพระวิหารเก่าห้อง อายุประมาณ 700 กว่าปี
5. รับน้ำมนต์จากเจ้าอาวาส
6. ชมพิพิธภัณฑ์ชัยนาทมุนี

8. สรุปผลการวิจัย

การกำหนดเส้นทางไหว้พระ 9 วัด โดยเริ่มตั้งแต่รถ ขสมก. ออกจากท่ารถบางเขนกรุงเทพมหานคร วิ่งมาตามเส้นทางถนนพหลโยธิน เข้าถนนสายเอเชียผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง เลี้ยวซ้ายเข้าจังหวัดสิงห์บุรี ผ่านอำเภอบางระจัน ผ่านไผ่สีสุก ไปถึงอำเภอเดิมบางนางบวช เลี้ยวขวามุ่งไปยังจังหวัดชัยนาท ผ่านเส้นทางเข้าบึงฉวากมาประมาณ 5 กม.ถึงทางแยกเข้าอำเภอหันคา เลี้ยวซ้ายเข้าอำเภอหันคา ประมาณ 8 กม. และวิ่งออกจากตลาดหันคาเส้นทางถนนสายอำเภอนินขาม และแยกเรียบทางถนนคลองชลประทานไปประมาณ 6 กม. ถึง 1) วัดเทพศิรินทราวดี(วัดหนองทาระภู) เดินทางไป 2) วัดพิชัยนาวาส (วัดบ้าน

เขียน) 3) วัดมหาธาตุ 4) วัดพระยาแพรง 5) วัดพระแก้ว 6) วัดปากคลองมะขามเต่า(วัดหลวงปู่ศุข)
7) วัดธรรมามูลวรวิหาร 8) วัดป่าโคกขาม(วัดป่าเจ้าพระยา) และ 9) วัดพระบรมธาตุวรวิหาร หลังจากนั้น
เดินทางกลับกรุงเทพฯ โดยเส้นทาง จากเขื่อนเจ้าพระยา มาข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอสรรพยา จังหวัด
ชัยนาท เข้าเส้นทางสายเอเชีย ถึงกรุงเทพมหานคร โดยสวัสดิภาพ

9. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่ตอบแบบสำรวจมีความสนใจ ที่จะมาไหว้พระที่จังหวัดชัยนาท คือ
หลวงปู่ศุข รองลงมา เกจิอาจารย์ และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร ส่วนข้อค้นพบความพร้อมและความยินดีของ
วัดในจังหวัดชัยนาทที่จะต้อนรับพุทธศาสนิกชน ที่จะมาไหว้พระ 9 วัด ได้แก่ วัดเทพศิรินทย์ วัดพิชัยนาวาส
วัดมหาธาตุ วัดพระแก้ว วัดธรรมามูลวรวิหาร วัดป่าเจ้าพระยา และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร พร้อมทั้งมี
กิจกรรม พิธีการทำบุญกุศล วั้บริการ เช่น ปิดทอง ไหว้พระ ใส่บาตรพระประจำวัน เวียนเทียนเจดีย์และพระ
บรมธาตุ เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้ สามารถอธิบายได้ว่า วัดต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว มีความพร้อม ในด้านโบราณ
สถานที่ ถาวรวัตถุ กิจกรรม และพิธีกรรม ในการบำเพ็ญบุญกุศลอยู่เป็นประจำ โดยมีความมุ่งหวังที่จะให้
พุทธศาสนิกชนมาไหว้พระ ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความซาบซึ้ง ศรัทธา ในพระพุทธรูป ซึ่งถือ
เป็นวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม ของพุทธศาสนิกชน อันเป็นรูปแบบในการส่งเสริมให้ประชาชน เข้าวัด
ปฏิบัติธรรม ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม

1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ไปชม
แหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ เพื่อให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ ในท้องถิ่น อันเป็นพื้นฐานและมีจิตสำนึก ต่อ
การรักษา มรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการ
จัดการการท่องเที่ยวทุกขั้นตอน

2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) เป็นรูปแบบการ
เดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นจัดขึ้น ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ตื่นตา ตื่นใจ
ในสุนทรียศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ใหม่ๆ
บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและสร้างจิตสำนึก ต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมโดย
ประชาคมในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว 3) การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตในชนบท(Rural
tourism/Village tourism) เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและผลงาน
สร้างสรรค์ที่มีลักษณะพิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อสร้างความเพลิดเพลินและได้ความรู้ ชมผลงานสร้างสรรค์
และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ ซาบซึ้งในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบ
และสร้างจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาคมในท้องถิ่น
มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวทุกขั้นตอน

(<http://www.greenzonethailand.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=131866&Ntype=4,2551>)

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัย พบว่า วัดที่มีศักยภาพหรือมีความพร้อม รวม 9 วัด ของจังหวัดชัยนาท มีความยินดี ที่จะต้อนรับและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการทำบุญของประชาชนที่มาจากสารทิศ จึงมีข้อเสนอแนะ สำหรับผู้บริหาร ว่าควรกำหนดเป็นนโยบาย ให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการจัดโครงการไปไหว้พระ 9 วัด โดยเฉพาะก็คือให้ประชาชนทุกภาคส่วนในจังหวัดชัยนาท จัดพาประชาชนในพื้นที่ของตนไปไหว้พระ 9 วัด เป็นประจำทุกปี โดยจัดสรรงบประมาณ บุคลากร ในการสนับสนุนตามความจำเป็น พร้อมทั้งจัดเผยแพร่การไหว้พระ 9 วัดนี้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น ในเว็บไซต์ เป็นต้น

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

10.2.1 ผลการวิจัย พบว่า จังหวัดชัยนาท มีการจัดทำคู่มือการไหว้พระ 9 วัด และบทสวดมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคลขึ้นแล้ว จึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานทั้งภาคราชการและเอกชน ทั้งในจังหวัดชัยนาท และนอกจังหวัดชัยนาท จัดโครงการไหว้พระ 9 วัด มาที่จังหวัดชัยนาท ในลักษณะมาเช้า กลับเย็น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าวัด และปฏิบัติธรรม

10.2.2 ผลการวิจัยพบว่า คู่มือการไหว้พระ 9 วัด ของจังหวัดชัยนาท ที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญของจังหวัดชัยนาท จำนวน 5 คนแล้ว จึงมีข้อเสนอแนะให้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) จัดพาประชาชนชาวกรุงเทพฯ มาไหว้พระ 9 วัด ในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ โดยมาเช้า กลับเย็น ตามที่ ขสมก. ได้จัดพาไปไหว้พระ 9 วัด ในจังหวัดอื่นๆ มาแล้ว

10.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

10.3.1 ควรทำการวิจัยในลักษณะการวิจัยประเมินผล ประชาชนที่มาไหว้พระ 9 วัด ของจังหวัดชัยนาท ว่ามีความพึงพอใจ และเป็นไปตามความต้องการ หรือไม่ โดยจัดทำวิจัยเชิงประจักษ์ผลทุกปี

10.3.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ในวัด ที่ชำรุด ทรุดโทรม เพื่อการบูรณปฏิสังขรณ์ ให้อยู่ในสภาพเดิม และเพื่อใช้เป็นแหล่งส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดให้มากยิ่งขึ้น

11. บรรณานุกรม

ปรีชา กันธิยะ อธิปติกรมการศาสนา (2555). ได้เขียน “คำนำ” ไว้ในหนังสือ “ไหว้พระ 9 วัด ทั่วประเทศ

ส่งเสริมประชาชนไหว้พระปฏิบัติธรรม

พุทธศาสนสถาน, กอง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประวัตินิเวศน์ที่วราขอณาจักร เล่ม 6,2554, โรงพิมพ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ

(<http://elearning.spu.ac.th/allcontent/svi314/class4.htm,2551>)

(<http://www.greenzonethailand.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=131866&Ntype=4,2551>)

12. ภาคผนวก

หลวงปู่สุข (วัดปากคลองมะขามเต่า) จังหวัดชัยนาท

13. คำขอบคุณ

รายงานผลการวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลงได้เป็นอย่างดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย อาทิเช่น ผศ.ดร.ปัญญา วีระวิทยเลิศ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ได้จัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร การพัฒนานักวิจัยท้องถิ่น จังหวัดชัชนาท พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมและการทำวิจัยเรื่องนี้ด้วยคณะที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ของคณะผู้วิจัยที่ได้กรุณาอนุญาตให้มาเข้าอบรมฯ และทำการวิจัยรวมทั้งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส กรรมการวัดและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ได้สละเวลามาให้ข้อมูลอย่างละเอียด คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านและทุกๆฝ่ายรวมทั้งที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย